
Crkveni autoritet svjedočenja u kontekstu današnjih društvenih promjena

Gerhard Larcher, Graz

UDK: 262.1
261.6

Pregledni znanstveni rad

Sažetak

Rad obrađuje vrlo aktualnu temu, s jedne strane u odnosu na temeljni katoličko-ekleziološki problem autoriteta u Crkvi (dogmatski, pastoralno-teološki, crkvenopravni), s druge strane u odnosu na pitanje autoriteta Crkve, tj. glasa Crkve kao takve u današnjem svijetu ubrzanih društvenih promjena. Oboje – to se s fundamentalnoteološkoga gledišta mora naglasiti – tijesno je međusobno povezano i mora se dokazati na poseban način u liku svjedoka, odnosno svjedočenja.

Perspektive za budući autoritet svjedočenja služenjem iz ljubavi i proroštvom u Crkvi, a po njoj za društvo, proizlaze osobito iz promjene paradigme na II. vaticanskom saboru.

1. UVODNE NAPOMENE UZ TEMU

Temu koja mi je zadana, razmotrit ću ponajprije s obzirom na Katoličku crkvu, ne ulazeći u njezinu ekumensku širinu. Pitanje autoriteta shvaćam u dvostrukom smislu: s jedne strane u odnosu na temeljni katoličko-ekleziološki problem autoriteta u Crkvi (ne samo kao službe),¹ s druge strane u odnosu na fundamentalnoteološko pitanje autoriteta Crkve kao cjeline, tj. glasa Crkve kao takve kojim progovara u današnjemu svijetu ubrzanih društvenih promjena. Teološki se zacijelo mora pretpostaviti da su oba aspekta međusobno tijesno povezana i da se na poseban način trebaju provjeriti u liku svjedoka/svjedokinje, odnosno njegova/njezina svjedočanstva.

¹ Ovdje nije moguće raspravljati o pojedinačnim pitanjima dogmatske, pastoralne i crkvenopravne naravi.

Recimo odmah: Autoritet u Crkvi nije sam sebi svrha, ali je teološki smislen i nužan na temelju "extra nos" Objave, odnosno povijesti spasenja iz koje se izvodi i koju svjedoči; tako primjerice u smislu reprezentacije Isusa Krista nasuprot njegovoj Crkvi, odnosno njegovoj zajednici. S obzirom na problem autoriteta u širem smislu, u promišljanje je pritom potrebno uključiti puninu i mnoštvo darova Duha u zajednici (usp. 1 Kor 12). To pak znači priznati da autoritet u Crkvi ne treba nužno izjednačavati s formalnom vlašću upravljanja i odlučivanja koja se dobiva obnašanjem institucionalno legitimirane službe.

Autoritet valja dakle promatrati teološki i sadržajno, polazeći od njegove višestruke utemeljenosti i slojevitosti. No on je uvijek prvotno određen događajem objave i implicitnom slikom o Bogu, odnosno o osobama koje tu objavu svjedoče. No njega, kao ni Objavu, ne treba naprosto ekstrinsečno slijepo prihvaćati, nego obrazlagati razloge nade (usp. 1 Pt 3,15). Crkveni autoritet, tj. autoritet s duhovnom i moralnom punomoći koji proizlazi iz odlučnog stava nasljedovanja, pripada autentičnim svjedocima Isusa Krista; oni utjelovljuju autoritet snagom Duha Svetoga kao znak Kraljevstva Božjeg koje iščekuju. Autentični se svjedoci trebaju formirati u svoj puni oblik s kompetencijama iz svjetovnih područja da bi u svjetlu znakova vremena mogli govoriti svijetu. To pak ne znači da se autoritet radije može samo funkcionalno izvoditi prema zahtjevima koje postavljaju teorije o institucijama i sustavima, premda za fenomen 'autoriteta' (cf. Gehlen) postoje raznovrsna uvjerljiva antropološka, kulturološka i sociološka uporišta.

2. ANTIMODERNISTIČKI EKSCESNI AUTORITET SNAGOM INSTITUCIONALNE MOĆI

Činjenica da govor o "autoritetu", umjesto da bude blagotvoran te teološki i antropološki uvjerljiv, često ima ambivalentni prizvuk, povezan je sa stanovitim povijesnim naslijedom. Klasični prototip autoriteta u Crkvi u obzoru vremena protureformacije i restauracijske moderne 19. te

ranoga 20. st. razvijao se najčešće povezan s jednom strogo hijerarhijski utemeljenom, gotovo militantnom vlašću upravljanja i naučavanja u svrhu obrane prave vjere i čvrstog upravljanja Crkvom, nasuprot hereticima i ideološkim neprijateljima. To je u skladu s poznatom koncepcijom *societas perfecta* (Bellarmin), odnosno s tzv. "logikom hrama" (*Logik des Tempels*).² One podrazumijevaju jedan samo ekstrinsečno utemeljeni model objave i vjere te sliku posrednika objave kao autoritarnu nad-instancu. Isus Krist je prema tom shvaćanju *legatus divinus* (božanski poslanik) koji je poklad objave, shvaćene kao skup istina, potvrdio svojim znakovima i čudesima te je i sam odredio apostole da i nadalje autoritativno upravljaju objavom.³ Slijedom toga, i od apostolskih nasljednika se naravno zahtijeva neupitna poslušnost i podložnost umjesto razumnih teoloških obrazlaganja i umjesto samorelativiziranja na temelju suverenog autoriteta Božjeg.

Taj prototip shvaćanja autoriteta, unatoč svojoj historijskoj ograničenosti (na protureformaciju i odbacivanje Francuske revolucije), prožimao je i prožima našu prosječnu svijest o crkvenom autoritetu. Svjedočenje se ovdje javlja tek u juridičkom smislu i izravno je podređeno pretpostavljenim crkvenim autoritetima službe: više nego što je i samo toga bilo svjesno u vrijeme restauracije i trijumfalističkog antimodernizma, shvaćanje je autoriteta, pa i kao protuslika sekularnoj moderni, bilo zarobljeno njezinim društvenopolitičkim uvjetovanostima.⁴ Kao primjer može poslužiti prije stotinu godina objavljena enciklika *Pascendi* pape Pija X., - još i više nego dekret

² J. Vermeulen zgodno je okarakterizirao zapadni katolicizam rekavši da je prožet logikom hrama, tržišta i pozornog slušanja temeljnog svjedočanstva Novoga zavjeta. Usp. isti, *Hierarchie, Quête individuelle et retour aux sources fondatrices. Les trois logiques de catholicisme occidental*, u: Bulletin ET 18 (2007), 215-233.

³ "Čvrsto vjerujem da je Crkva, čuvarica i učiteljica objavljene riječi, utemeljena neposredno i izravno po samom pravom i povijesnom Kristu dok je boravio među nama, te da je sagrađena na Petru, prvaku apostolske hijerarhije, i njegovim nasljednicima" (DH 3540).

⁴ Usp. H. J. Pottmeyer, *Unfehlbarkeit und Souveränität*, Freiburg, 1975.

Lamentabili iz istog vremena.⁵ Oni Crkvi ostavljaju naslijeđe koje je unatoč II. vatikanskom saboru još 'duboko uvriježeno' te se i danas još uvijek u nekim (post)modernističkim prijemima moramo njime hrvati. Tim više moramo podsjetiti da je teološki relevantno shvaćanje autoriteta bitno povezano s dotičnim shvaćanjem objave, odnosno vjere te s razboritim tumačenjem i jednoga i drugoga.

3. AUTORITET SVJEDOČENJA U DUHU II. VATIKANSKOG SABORA – PREMA UNUTRA I PREMA VAN

Nasuprot tradicionalnom ekstrinsečnom shvaćanju 'poklada objave' što ga je Krist kao 'božanski poslanik' potvrdio, a potom ga hijerarhijski uređeni autoritet apostola dalje prenosio - apologetski ga braneći naspram "svijetu" - Drugi vatikanski sabor znači veliku promjenu paradigme u povijesno-spasenjskom smislu i u smislu teologije objave. Sada se objava shvaća kao Božje osobno oslovljavanje, koji je sam zajedništvo,⁶ kao otvaranje dijaloga, odnosno osnivanja zajednice i povijesti spasenja "milošću Gospodina našega Isusa Krista, ljubavlju Boga Oca i zajedništvom Duha Svetoga" kako glasi trinitarni obrazac pozdrava na početku euharistijskog slavlja. Sadržajno kristocentrički 'traditio' Krista i njegovih svjedoka utemeljuje 'zajedništvo'⁷ – najkraći obrazac kršćanske vjere. Iz predanja u ljubavi i u nasljedovanju Isusa Krista, u kenotičkoj suobličnosti s Kristom⁸ i preko euharistijskoga liturgijskog slavlja nastaje zajedništvo. Iz službe pranja nogu rađa se pravi duh eklezijalne izgradnje. "Drugi Vatikanski

⁵ *Pascendi* je politički usmjerena, *Lamentabili* je klasični (neo)skolastički crkveni dokument. O katoličkoj krizi modernizma općenito usp. C. Arnold, *Kleine Geschichte des Modernismus*, Freiburg, 2007.

⁶ Usp. programatska uvodna poglavlja u važnim konstitucijama SC, DV, LG, GS.

⁷ Usp. važan podatak H. Verweyena o dubokom utemeljenju pojma 'communio' kao stvarnoj riječi vodilji II. vatikanskog sabora (usp. Isti, *Gottes letztes Wort*, Regensburg, 2000; Isti, *Botschaft eines Toten?*; Isti, *Theologie im Zeitalter der schwachen Vernunft*).

⁸ Usp. Habilitacijski projekt A. Kreuzera o 'Kenosis' na Institutu za fundamentalnu teologiju i dogmatiku na privatnom Sveučilištu u Linzu.

sabor požuruje (dakle)”, premda ne može posve pomiriti svoje različite ekleziologije – hijerarhijsku i komunalnu – “da je Crkva kao cjelina pozvana (...) da pruži svjedočanstvo o istini i drugima priopći otajstvo ljubavi Oca nebeskoga”.⁹

a) *Transcendentalnoteološko osvjedočenje*

Prihvaćajući načelno oslobađajuće procese spoznaje i prakse u modernom vremenu, Koncil time podrazumijeva potrebu za fundamentalnoteološkim osvjedočenjem u crkveni autoritet svjedočenja. Taj daljnji korak sam Koncil nije izveo. Stoga ću kratko ukazati na pokušaje Karla Rahnera u njegovu *Uvodu u pojam kršćanstva*, gdje on polazi od toga “da ova Crkva već od početka u svome ‘osnivanju’ spada u fenomen Objave”. Crkva kao vrlo konkretna zajednica spasenja spada u Objavu kao “ustanovljenje zajedništva” – Boga sa ljudima i ljudi međusobno. Ne možemo u čovjekovu biću ostaviti po strani dimenziju zajedničarstva, društvenosti, interkomunikacije. Crkva i u svojem autoritativnom “institucijskom uređenju nije slučajno u odnosu prema biti čovjeka kao bića usmjerena prema Bogu”.¹⁰ Što je ovdje rečeno o neminovnoj socijalnoj biti čovjeka, a time i o nužnosti konkretne Crkve sa svojim autoritetom, još jasnije tumači Peter Hünermann kad veli da je Crkva prožeta “zajedništvom smrti Isusa Krista i nadom u uskrsnuće s njime”. To znači: Crkva ima svoje mjesto uvijek u tjelesnoj egzistenciji čovjeka, u prihvaćanju prostornosti i vremenitosti, preuzimanju izloženosti, u priznavanju krivnje, u neprikrivenom priznanju patnje, smrtnosti i smrti. Crkva živi te ljudske uvjetovanosti (*conditio humana*). “Ona je poslana da i te tjelesne stvarnosti snagom Isusova križa (i svoga sakramentalnog života G. L.) u solidarnosti obuhvati”.¹¹ H. Verweyen produbljuje tu misao govoreći o “*traditio*” kao komunalnoosnivateljskom činu objave

⁹ P. Fonk, Art. ‘*Zeuge III. Theologisch-ethisch*’, u: LThK, Freiburg, ³1993.-2001., 10, 1443.

¹⁰ K. Rahner, *Einführung in den Begriff des Christentums*, Freiburg, 1976., 313, također 320s, 332s, 336ss.

¹¹ P. Hünermann, *Antropologische Dimensionen der Kirche*, u: HBFth, III., Freiburg, 1986., 153-175, 156.

Trojedinoga Boga u predanju Isusa, koji u predanju svjedokâ postaje prezentna zbilja. Svjedoci Isusa Krista, koji svojim djelovanjem i ponašanjem simbolički trpećeg Gospodina čine realno prisutnim i vidljivim, istodobno pak pokazuju od sebe na taj, uvijek veći, izvor koji ih opunomoćuje. Njihov autoritet je dakle tumačiteljski, darovani i služiteljski.

b) Povijesno-spasenjsko polazište Drugoga vatikanskog sabora i polazište transcendentale teologije mogu nam zajedno pomoći u shvaćanju crkvenoga autoriteta kako bismo autoritet svjedočenja shvatili kao oblik osobnoga i dijaloškog autoriteta koji uvijek povijesno spasenjski napreduje u shvaćanjima, u hodu sa sveukupnim Božjim narodom. On se tako pokazuje kao temeljni način autoriteta u Crkvi kao *communio*, koja uvijek treba biti također znak i oruđe sjedinjenja cijelog ljudskog roda.¹² Tako uređeni autoritet jest 'dokaz Duha i snage' (usp. Lessing); ne trebaju mu dakle apologetska sredstva vlasti, nego se oslanja na snagu uvjerljivosti vjere svjedočanstvom suobličenja Kristu u njegovu nasljedovanju. Evidencija službe ljubavi, nesebičnosti i nenasilnosti sama je po sebi već uvjerljiva za izgradnju i posvećivanje Božjega naroda te za misijski navještaj i djelovanje prema van u svijetu. Tako primjerice duhu svjedočenja, koje se vodi Propovijedu na Gori, nije potrebno isticanje etičkog imperativa, odnosno nekog heteronomnog, autoritativnog obvezivanja. Preobilje ponuđene milosti (mirotvorstva, solidarne spremnosti itd.) već samo po sebi iritira i uvjerava.

Radi se dakle o "autoritetu slobode"¹³ koja prožima i posreduje svjedočanstvo svjedoka i svjedokinja. Njezino praktično zauzimanje zapravo je odlučujući pokretač tradicije Crkve u dotičnu sadašnjost vjere (usp. Blondel), a time jamstvo njezine autentičnosti i identiteta.¹⁴ Autoritet svjedoka/svjedo-

¹² "Svjedok svjedoči vjeru ne samo naspram sebi i vjerničkoj zajednici nego svim ljudima", usp. K. Six, *Der christliche Zeuge in fundamentaltheologischer Sicht* (Dissertationsprojekt Graz, 2007).

¹³ Usp. istoimenu publikaciju od J. C. Hampe, *Die Autorität der Freiheit. Gegenwart des Konzils und Zukunft der Kirche im ökumenischen Disput*, 3Bde., München, 1967.

¹⁴ Usp. nauk M. Cana o *loci theologici: loci proprii i loci alieni*; B. K. cit.; usp. i M. Blondel.

čanstva egzistencijalno ponazočava univerzalno-konkretnu dimenziju objave u povijesti. Pritom se ne radi o bilo kojemu primjeru ili o slučaju za primjenu nekog nauka. Riječ je o stvarnoj prisutnosti njegova povijesno-spasenjskog smisla predaje kao takve.

Ta težina svjedočanstva vrijedi i prema unutra, u Crkvi i iz Crkve prema van, u svijet. Upravo u povezanosti toga dvoga pastoralna je originalnost II. vatikanskog sabora, koji je svjestan kako svoje situacije da je u dijaspori, tako i misionarske strukture kršćanstva, čije izvanjske granice danas često prolaze kroz srca i svijest samih vjernika kao takvih. U sljedeće dvije točke želio bih se odavde osvrnuti na postmodernu sadašnjost.

4. POTREBA ZA AUTORITETOM I ODBACIVANJE AUTORITETA U DRUŠTVENIM PROMJENAMA, TJ. U POSTMODERNOM, ODNOSNO FUNDAMENTALISTIČKOM KONTEKSTU

Već je Kant krizu autoriteta u moderno doba precizno izrazio definirajući prosvjetiteljstvo kao 'izlazak čovjeka iz nezrelosti koju je sam skrivio'. Dokinuti tu heteronomiju i u religijskom smislu, kako god ona bila skrivljena, odavno je bio vodeći program modernog doba u raznovrsnim procesima sekularizacije (primjerice tijekom velike građanske revolucije 1789., zatim 1830., 1848. itd.), dakako, sa znakovitim totalitarnim protuudarcima, osobito u prošleme stoljeću. Dovoljno je sjetiti se autoritarnih društvenih zahtjeva stranaka ili vođa u ime totalitarne ili autoritarne ideologije; ili pak kvazireligioznog, kulturalnog zanosa (*Reenchantment*) vodećim likovima (i papa) romantike i simbolizmom sve do u drugu polovicu 20. stoljeća. I premda se danas u društvu okarakteriziranom kao "bez otaca" (*vaterlos*) te posve pluralnom i demokratskom autoritet propituje, dekonstruira te se doimlje kao dosadna heteronomija, ipak se upravo zbog toga opet javlja očita potreba za autoritetom, i to najčešće usmjerena na karizmatičke osobe kojima se bezuvjetno želi vjerovati.

Čini se, dakle, da se povijesni procesi emancipacije te antropološke i kulturalne konstante u odnosu na projekciju povjerenja međusobno ne isključuju. Zacijelo, na temelju nepreglednosti društvenih odnosa u modernizmu koji je zastranio (*entgleisende Moderne*, Habermas), ljudi svakako žele jasnu kompetentnu instancu, odnosno ličnost koja posjeduje (ne samo) političke kvalitete upravljanja nego i tzv. sposobnost da 'proniče'. Ovdje autoritet rado ima konotaciju "machera" ili "managera". Iz toga često slijedi da ljudi od vodećih političkih ličnosti imaju gotovo mesijanska očekivanja, kao od Kennedyja ili Obame (ili u Koruškoj od Haidera), slično kao što osobito mladi ljudi svoje projekcije i čežnje prenose na medijske zvijezde, poput Madonne, R. Geerea ili (kod starijih) H. Hinterseera, U. Jürgensa itd.

Taj stav može izražavati legitimnu potrebu za 'povjerenjem', ali može se i izroditi u fundamentalističke, odnosno fanatične odnose ovisnosti na lijevom ili desnom rubu društva. Tome pridolazi činjenica da društveni ili vjerski vođe u globalnim vremenima krize, položaj autoriteta koji im je dopao, rado zloupotrebljavaju za apokaliptičke poruke prijeteći katastrofama; oboje vodi u radikalne opcije, što možemo prepoznati upravo danas, primjerice u međunarodnom (uglavnom islamskom) terorizmu, ili u pojedinim skupinama kod nas (u Njemačkoj i Austriji), kao kod udruga za zaštitu životinja ili desnih radikalnih skupina (*Wehrsportgruppen*). Ovdje se želi društvenopolitička moć 'prisvojiti' na autoritaran način. Da se još i danas suočavamo s postojanjem takvih goropadnih temeljnih stavova koji odbijaju obrazložiti svoje postojanje, osobito čudi o 40. godišnjici revolucije iz 1968.

Sve je to povezano i s općom erozijom političkog života kao društvenog oblika poretka u aktualnim medijskim društvima. Tendencije koje sve više potiču kulturu događaja (*Eventkultur*) ili čak populističku politiku događanja (*Eventpolitik*), čini se da su danas sastavni dio uobičajene logike takve erozije političkog života. Tim više su potrebne pouzdane, javno zamjetljive strukture svjedočenja koje se ne vode interesima, te u vremenima prividno posve izgubljenih vrijednosti mogu signalizirati pouzdanje.

5. PERSPEKTIVE ZA BUDUĆI AUTORITET SVJEDOČANSTVA SLUŽBE
LJUBAVI I PROROŠTVA U CRKVI I PREKO CRKVE ZA DRUŠTVO

Polazimo od činjenice da je ispravna temeljna opcija Drugoga vatikanskog sabora prema kojoj je Crkva snagom Duha narod Božji i zajednica svih krštenika, koji se u nasljedovanju Isusa Krista preko *traditio* međusobno izgrađuju. Polazeći od složenog i dinamično-transgresivnog procesa Tradicije (=Predaje), ubuduće će Crkva morati sve snažnije paziti na autoritete raznovrsnih svjedočanstava u tom Božjem narodu (i u njihovoj pluralnosti i ne-identitetu). Dakle, morat će osluškiivati ta svjedočanstva mnogih malih ljudi, laika i posebno žena, jer i oni participiraju u općem svećeništvu svih krštenika, u sudioništvu u službi učitelja, svećenika i pastira Isusa Krista, poštujući raznolikost osjećaja vjernika (*sensus fidelium*).

Sve se snažnije treba zauzimati za kritički legitimiranu vjerodostojnost institucionalnog autoriteta u Crkvi; za takoreći autoritet koji će biti kompatibilan prosvjetiteljstvu, ali bez oportunističkog liberalizma. Tu Crkva u povezanosti 'hijerarhijske službe' i žive prakse vjere Božjega naroda može postati alternativni znak za kraljevstvo Božje, kao korektiv i skroviti cilj svijeta u njegovim najboljim aspiracijama. Ona u središtu svoje Poruke zastupa koncepciju Tradicije kao življenog/svjedočenog uvjerenja da Bog u Isusu Kristu priznaje sve ljude kao temelj ne-autoritarnog autoriteta. Takav neautoritarni autoritet slobode pokazuje se nasuprot postmodernom svijetu, koji sa svojim pluralitetom i ne-identitetom često zaista ne zna izlaziti na kraj, u eklezijalnim oblicima življenja, primjerice: 'predlaganjem vjere', 'metaforom pomirenja',¹⁵ što se ostvaruje osobito i oblicima konkretnoga društvenog angažmana laika u svijetu.

a) *Uzorni i značajni davatelji svjedočanstava* od najvišeg moralnog autoriteta za takvu Crkvu budućnosti na granici između unutra i van i u naše su vrijeme osobito mučenici,

¹⁵ Usp. 'proposer la foi' kao programatski dokument Francuske biskupske konferencije o pastoralnoj situaciji i misao o 'Kirche als Metapher der Versöhnung der Welt' kod Ruggierija, u: HBFTh, III., 211.

mučenice (u grčkom jeziku ta riječ označava 'svjedoka'). Njih bismo mogli nazvati fundamentalistima u najiskrenijem i istinskom značenju te riječi. Oni su reprezentanti Isusa Krista (M. Blondel govori o svecima kao 'živim Isusovim relikvijama') koji zaista djeluju i ljube samo u 'punomoći nemoći', kao pojedinci pred Bogom.

Uzmimo kao primjer najnoviju beatifikaciju u Austriji: Franz Jägerstätter, laik bez teološke naobrazbe (ministrant u jednoj seoskoj župi) i društveno-politički gledano jednostavan čovjek. On je u vrijeme okupacije Austrije od strane nacionalsocijalističke Njemačke s duhovnim i društvenokritičkim autoritetom djelovao dalekovidnije nego većina službenih autoriteta u to vrijeme, primjerice njemački ili austrijski biskupi (Pio XII.?) – ali posve slično kao i mnogi svećenici i župnici prepušteni sami sebi. Kao svjedok Isusa Krista u svojoj savjesti bio je i ostao ne samo duhovni autoritet nego istodobno, i upravo stoga politički glas. Kao onaj koji je odbio služiti u vojsci i kao svjedok on ima udio u Kristovoj učiteljskoj službi i u svjedočenju (*martyria*) kao temeljnoj dimenziji Crkve da ohrabri kršćane kako bi činili istinsku volju Božju i onda kad su sami i izloženi.¹⁶ Kriterij za ispravnost takvog svjedočanstva trijezna je analiza znakova vremena, njegova spremnost na dijalog s nositeljima vlasti u Crkvi, njegovo nenasilje, odnosno spremnost, u krajnjem slučaju, da se radije prolije vlastita krv negoli krv nedužnih.

Ti kriteriji vrijede osobito i za veliki broj suvremenih mučenika, koji su, zauzimajući se za socijalnu pravdu, žrtvovali svoj život, kao primjerice nadbiskup Romero ili Ignacio Ellacuria i nebrojeni drugi. Njihovo svjedočanstvo, da vjernike bez straha uvode u svijet, mora u Crkvi autoritativno progovoriti, ne samo ondje gdje se radi o opciji za siromašne, ali osobito ondje. Povrh 'političkih' mučenika dojmljiv je moralni autoritet nesebičnih ljudi poput Majke Terezije ili M. Delbrela – koji su također prakticirali jedinstvo između duhovnoga života i etosa, premda sasvim drukčije uređeno. Njihov autoritet

¹⁶ Kao dirljivo svjedočanstvo raznolikosti takvih znakova u bazi – u napetosti prema službenom hijerarhijskom autoritetu – vidi film W. Herzoga 'Der Neunte Tag'.

kao takav i bez riječi je uvjerljiv, jer diakoniju Crkve žive kod najsiromašnijih.

Svjedočanstvo potaknuto Duhom i njegovim autoritetom možemo, konačno, susresti posvuda, jer Duh puše gdje hoće, i interkulturalno i interreligijski. Zašto Crkva ne bi ljudima poput Gandhija ili Dalai Lame priznala pravo gosta u smislu duhovno značajnog autoriteta i za nju samu, analogno ugledu koji globalno uživa moralni autoritet Pape.

Danas je posve nesporno da taj unutarcrkveni autoritet ili na polju kršćanskog služenja svijetu stečeni autoritet međuljudske slobode sve više mora biti pretpostavka i za autoritet glasa cijele Crkve u društvu. Oboje se ne može potpuno odvajati. Na način kako Crkva unutar same sebe pazi na autoritet svojih svjedoka vjere i autoritet obnaša, tako ona vjerodostojno ili nevjerodostojno djeluje i prema van u svome duhovnom i moralnom autoritetu prema svijetu i njegovoj budućnosti. Kriteriji istinitosti jesu nenasilni, agapični poziv na prihvaćanje (vjere) te duh jedinstva koji vodi u dublju participaciju...

b) Danas na temelju promijenjene pastoralne situacije, kao što je rečeno, *subjekti toga autoriteta* bit će sve više, s jedne strane, tzv. laici kao pojedinačni vjernici i u vjerničkoj zajednici na rubnoj crti između Crkve i društva, te s druge strane biskupska zajednica pastira kao sinodalno uređena služba naučavanja i upravljanja sa svojim dotičnim obvezujućim govornikom u Petrovoj službi. Upravo taj najviši crkveni autoritet kao svjedok Isusa Krista u pretežno sekularnom i laicističkom svijetu danas više ne posjeduje sredstva moći, nego se za stvar Crkve može zauzimati samo promičući Božju dobrotu i čovjekoljublje za sve ljude snagom proročkog argumenta.¹⁷ Time jača i vjeru svjedoka i onoga najmanjega među braćom i sestrama preko kojih cijelo tijelo Kristovo tek oživljava.

(S njemačkog na hrvatski preveo: *Nediljko A. Ančić*)

¹⁷ Primjer takve osobite funkcije svjedočenja Pape za Crkvu u njegovoj službi prema svijetu nedavno je susret Benedikta XVI. s laicistički rezerviranom francuskom javnošću.

Kirchliche Zeugnis-Autorität im Kontext gesellschaftlichen Wandels heute

Zusammenfassung

Der Vortrag behandelt das hochaktuelle Thema zum einen bezogen auf das grundsätzliche katholisch ekklesiologische Problem von Autorität *in* der Kirche (dogmatisch, pastoral-theologisch, kirchenrechtlich) und zum anderen bezogen auf die Frage der Autorität der Kirche insgesamt, d.h. der Stimme der Kirche als solcher in die heutige Welt beschleunigten gesellschaftlichen Wandels hinein. Beides – so muß man fundamentaltheologisch betonen - hängt eng zusammen und hat sich in einer besonderen Weise in der Figur des Zeugen/der Zeugin bzw. des Zeugnisses zu bewähren.

Perspektiven für eine künftige Zeugnisautorität des liebenden Dienstes und der Prophetie in der Kirche und durch sie für die Gesellschaft gehen vor allem vom Paradigmenwechsel des II.Vatikanums aus.